

Енциклопедична хроніка 2019 року

Олег Савченко, Оксана Давиденко
*Інститут енциклопедичних досліджень НАН України,
 Київ, Україна*

Резюме: У статті подано короткий огляд основних подій енциклопедичного життя в Україні за 2019 рік. Висвітлено передусім презентації енциклопедичних видань, повідомлено про стан підготовки фундаментальних українських енциклопедичних проектів, що нині реалізуються («Енциклопедія Сучасної України», «Велика українська енциклопедія», «Вікіпедія»).

Ключові слова: енциклопедії, презентації енциклопедичних видань, українська енциклопедистика.

Encyclopedic newsreel 2019

Oleh Savchenko, Oksana Davydenko
*NASU Institute of Encyclopedic Research,
 Kyiv, Ukraine*

Abstract: A brief highlight of the main events of encyclopedic life in Ukraine for 2019 is given. First of all, presentations of encyclopedias are covered, as well as current fundamental encyclopedic projects of Ukraine are informed (The Encyclopedia of Modern Ukraine, The Great Ukrainian Encyclopedia, Wikipedia).

Keywords: encyclopedias, presentations of encyclopedias, encyclopedia publishing of Ukraine.

«Українська фольклористична енциклопедія»

7 лютого у Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці імені К. А. Тімірязєва відбулася презентація першого тому на літери «А–Л» «Української фольклористичної енциклопедії» [Українська..., Дмитренко], підготовленого колективом науковців відділу фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського НАН України під керівництвом його завідувача Миколи Дмитренка. В енциклопедії розкрито феномен традиційної нематеріальної культури українців від давнини до сьогодення, висвітлено фольклорні

персонажі, подано довідки про дослідників, збирачів, носіїв-виконавців фольклору, схарактеризовано основні терміни, поняття та явища з теорії фольклористики, її історії та сучасного стану досліджень, а також із практики цієї філологічної науки – записування фольклорних текстів, їх архівного збереження, публікацій тощо.

Енциклопедію презентував її відповідальний редактор М. Дмитренко. На захід завітали працівники бібліотеки, філологи Вінницького педагогічного університету імені М. Коцюбинського (викладачі, студенти), місцеві етнографи, краєзнавці, представники національної спілки журналістів України. Зокрема, слово мали директор Вінницького обласного центру народної творчості, заслужений працівник культури України Тетяна Цвігун, члени Національної спілки краєзнавців України та Національної спілки письменників України Анатолій Подолинний, Національної спілки журналістів України Жанна Дмитренко, фольклорист Віктор Косаківський та інші.

Нагадаємо, що минулого року була презентація енциклопедії з аналогічною назвою [Українська..., Сокіл], яку впорядкували фахівці Інституту народознавства НАН України під керуванням Василя Сокола – див: [Березюк, Давиденко, с. 84]. Поки що не помічено фахових оцінок про те, якою мірою два видання доповнюють чи повторюють одне одного. Однак, уже фіксуємо з приводу них певну плутанину в науковому дискурсі: зокрема, в інтерв'ю за підсумками 2018 року академік Б. Є. Патон зазначає, що минулого року світ побачив чимало енциклопедичних видань, серед них, наприклад, фундаментальна колективна робота «Українська фольклористична енциклопедія» [Мазуренко, с. 6]. Із тексту лишається незрозумілим, про яку саме фольклористичну енциклопедію йдеться, оскільки обидві укладено в межах Національної академії наук.

Українська Вікіпедія

4 квітня українському розділу «Вікіпедії» виповнилося 15 років. У цей день 2004 року офіційно з'явився її український мовний розділ, хоча спроби написання статей українською були й раніше. Свій ювілей «Вікіпедія» відсвяткувала збільшенням кількості українських статей, перетнувши позначку в 900 тисяч, а 10 листопада ресурс містив уже 950 тисяч статей (фактично за рік кількість статей збільшилася на 100 тисяч). Восени цього року зафіксовано ще один рекорд, пов'язаний із відвідуваністю «Вікіпедії»: кількість переглядів за місяць досягла 74,3 млн (листопад). Для збільшення кількості якісного контенту, зокрема наукового характеру, у листопаді організовано конкурс статей та наукових зображень «Wiki Science Contest 2019» з метою залучення до роботи над «Вікіпедією» фахівців із різних наукових галузей.

У вересні «Вікіпедія» зазнавала масштабної зловмисної атаки на сервери, внаслідок чого веб-ресурс упродовж тривалого часу був недоступний в Україні та інших країнах.

Не обійшлося й без курйозів. Так, одне з українських новинних видань звертає увагу на те, що у «Вікіпедії» у статті російською мовою про місто Обухів у рубриці щодо конфесійної належності його мешканців названо окрему релігійну групу – обухівці. Іронізуючи, журналісти пишуть: «Російська Вікіпедія вважає, що термін “обухівець” містить всі ознаки релігійного статусу» [Російська...].

Прикметною подією в житті «Вікіпедії» у світі стало створення її співзасновником Джиммі Вейлзом нової соціальної мережі «WT: Social» (<https://wt.social>), ідея якої полягає в наданні користувачам зручного інструментарію для обміну статтями з «Вікіпедії», їх поширення, обговорення, виявлення й популяризації найбільш якісних матеріалів.

Ще одна примітна подія сталася в Російській Федерації: там з ініціатииви президента країни почали працювати над створенням інтерактивного енциклопедичного порталу, що має на меті замінити в Росії «Вікіпедію». За основу цього проекту взято 35-томну «Велику російську енциклопедію» (гол. ред. Ю. С. Осипов, веб-сайт: <https://bigenc.ru>), опубліковану впродовж 2004–2017 років. Поки що не зрозуміло, новим проектом влада планує витіснити «Вікіпедію», забравши в неї популярність, чи заблокувати її на території держави. З огляду на ухвалений цього року закон про суверенний Інтернет в Російській Федерації блокування «Вікіпедії» виглядає реальним (між іншим, нині ресурс не має доступу в Туреччині, Китаї). Цікаво, що, водночас, Узбекистан на державному рівні засвідчив протилежне бачення розвитку енциклопедистики в країні, ухваливши рішення про надання підтримки для розширення національного контенту у «Вікіпедії».

Велика українська енциклопедія

10 квітня Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво» в приміщенні інформаційної агенції «Укрінформ» презентувала тематичні реєстри гасел до «Великої української енциклопедії» із напрямків «Соціологічні науки» та «Релігієзнавство». Учасники презентації представили концепцію формування тематичних реєстрів гасел із зазначених напрямків, вимоги до підготовки енциклопедичних статей із соціогуманітарних наук та досвід співпраці з провідними науковими й освітніми установами України.

Директор установи Алла Киридон також повідомила, що нині завершується робота над підготовкою другого тому енциклопедії та продовжу-

ються роботи з наповнення її електронної версії. Станом на листопад цього року відсутня інформація про завершення роботи над томом і його опублікування. Нагадаємо, що перший том ВУЕ вийшов друком у 2017 році. Всього ж заплановано 30 томів, які мають бути надруковані до 2026 року.

Енциклопедія Бердянська

У травні вийшов друком п'ятий том регіональної енциклопедії, яку присвячено місту Бердянськ [Енциклопедія Бердянська...]. Докладно про історію появи цього багатотомного видання – див. статтю її головного редактора Віктора Михайличенка, опубліковану в матеріалах 5-ї міжнародної наукової конференції «Українська енциклопедистика» [Михайличенко].

П'ятий том праці про Бердянськ називається «Щорічник 2018». Із завершенням словникової частини цієї регіональної енциклопедії (йдеться про перші три томи) вихід щорічників нагадує енциклопедичне літописання історії міста – про населення, політику, економіку, транспорт, культуру, мистецтво, спорт тощо в контексті одного року. Загалом том містить 20 тематичних блоків, інформацію в них за 2018-й органічно доповнено відомостями попередніх років. Усі томи енциклопедії в оцифрованому вигляді доступні на веб-сайті газети «Південна зоря», працівники якої складають основу авторського колективу цього видання.

Енциклопедичні проекти про видатних осіб Південної Бессарабії

4 жовтня в Ізмаїлі в міській картинній галереї відбулася презентація першого тому (літера «А») краєзнавчого енциклопедичного видання «Сонеты Дуная» [Гибу]. Це багатотомний авторський проект, що висвітлює життя і діяльність визначних уродженців Бессарабії – науковців, митців, спортсменів, військовиків, політиків тощо. Статті про персоналії автор підготував у формі біографічних нарисів, відступаючи від традиційних норм енциклопедичного жанру. На презентації укладач «Сонетів Дуная» Микола Гібу, кінорежисер і сценарист, зокрема фільмів про етноси Подунав'я, зауважив, що задум створити довідкову книгу на тему свого рідного краю виник ще в роки здобування вищої освіти. Відтоді збиралися згадки людей, фотокартки, документи з архівів України, Молдови, Румунії.

У цьому році міжнародний колектив авторів підготував та опублікував енциклопедію, яку так само присвячено вихідцям із Південної Бессарабії [Вони змінили історію...]. Про неї в поточному випуску «Енциклопедичного вісника України» подано окрему статтю (див. с. 40–46).

Енциклопедія Сучасної України

7 жовтня виповнилося 5 років від появи онлайн-версії «Енциклопедії Сучасної України», розміщеній на сайті <http://esu.com.ua> (докладніше див. окрему статтю – с. 7–22). Прикметно, що жовтень і листопад цього року виявилися найпродуктивнішими місяцями з точки зору відвідуваності онлайн-енциклопедії ЕСУ: впродовж листопада веб-сайт енциклопедії отримав 228,7 тисяч переглядів сторінок, що є рекордним показником за всі роки. Попереднє найбільше значення відвідуваності зафіксовано у жовтні – 166 тисяч переглядів, а перед цим – 147 тисячі переглядів у травні цього року.

Редакція ЕСУ впродовж 2019 року закінчила підготовку 21-го тому «Енциклопедії Сучасної України» [Енциклопедія Сучасної...] на літери «Мікро» – «Моя». У ньому вміщено 2232 статті, 2074 чорно-білі та 410 кольорових ілюстрацій, 6 карт, 6 рисунків і 6 таблиць. Том висвітлює різноманітні загальні явища (як-то: «Мінімальний споживчий бюджет», «Міністерство окупованих східних територій», «Міні-футбол», «Місто-герой», «Місцеве самоврядування», «Міф національний», «Мода», «Молитва», «Молодіжні субкультури», «Монархія», «Моральні цінності», «Море»), термінологічні поняття («Мімесис», «Мімікрія», «Містицизм», «Модернізм», «Мозаїка», «Молекула», «Монізм», «Монотипія», «Морфологія» тощо), наукові галузі (наприклад, «Мікробіологія», «Мікроекономіка», «Міологія», «Молекулярна генетика»), загальні природні явища («Місяць», «Молочний шлях»), природу України та її багатства («Мільківське нафтогазоконденсатне родовище», «Мішаних лісів фізико-географічна зона», «Молюхів Бугор», «Моначинський заказник», болотний масив «Морочне», «Морське газове родовище», «Морські біоресурси», «Мошкарівське нафтове родовище», «Мошногірський кряж»), господарство України («Молочна промисловість», «Монастирищенський машинобудівний завод», «Морське рибальство», «Моршинський завод мінеральних вод», «Містобудування», «Мотор Січ»), її культуру («Монументальна скульптура», «Монументально-декоративне мистецтво»), історію («Могиляники епохи Київської Русі», «Моринці» – село, в якому народився Тарас Шевченко, «Мотронинське городище»); сусідні країни («Мінськ», «Молдова», «Молдовани», «Москва»), багатьох видатних особистостей – науковців, письменників, художників, співаків, акторів театру й кіно, інших діячів культури й мистецтва, спортсменів, військовиків, громадських діячів тощо.

Варто зазначити, що це – том, який містить знакову для української культури статтю «Мова українська» (її підготував академік НАН України, заслужений діяч науки і техніки України Григорій Півторак); подано також статті про мови національних меншин в Україні, мовне законодав-

ство та низку інших з лінгвістичної тематики. Ще одна особливість 21-го тому – блок статей про українські монастирі.

Нині редакція ЕСУ працює над підготовкою електронних версій статей до цього тому для розміщення їх на веб-сайті енциклопедії та водночас завершує роботу над укладанням 22-го тому, до якого ввійшли статті на літери «Мр» – «Мя» і частина статей на літеру «Н». Редакція також розпочала в цьому році роботу над 23-м томом, що охоплюватиме літеру «Н».

Енциклопедія міжнародного права

8 жовтня з нагоди Дня юриста в Інституті держави і права імені В. М. Корецького НАН України відбулася презентація третього (завершального) тому «Енциклопедії міжнародного права» [Енциклопедія міжнародного...], надрукованого Видавничим домом «Академперіодика» НАН України. Над цим проектом працював великий колектив авторів під керівництвом завідувача відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України професора Володимира Денисова. Перший том (літери «А–Д») світ побачив у 2014 році, другий (літери «Е–Л») – у 2017-му.

У заході взяли участь академіки НАН України Сергій Пирожков і Юрій Шемчушенко (співголова редколегії видання), перший заступник Голови Верховної Ради Руслан Стефанчук, народні депутати, науковці закладів вищої освіти України, які долучилися до створення цього видання. Презентований тритомник загальним обсягом близько трьох тисяч сторінок високо оцінили всі доповідачі. За словами правознавців, це перша в Східній Європі й на всьому пострадянському просторі фундаментальна енциклопедія у галузі міжнародного права, отже, її поява є вагомим явищем у відповідній науці та європейській енциклопедистиці. В енциклопедії, яку уклали за алфавітним принципом, представлено історію міжнародного права, подано персоналії науковців, висвітлено галузі, інститути, документи, події, факти, явища із міжнародно-правової тематики [Шатковський].

Європейські енциклопедії

10–11 жовтня в Брюсселі з ініціативи укладачів «Великої норвезької енциклопедії» та за підтримки науково-дослідного центру Європейського парламенту відбулася конференція¹, що вперше зібрала видавців національних енциклопедій.

Метою заходу був обмін досвідом щодо особливостей підготовки сучасних національних енциклопедій у різних країнах світу, вияв основних

¹ Див.: <https://encyclopedias.eu/conference/2019>

моделей їх функціонування, а також визначення можливих напрямків співпраці. Не одноразово наголошувалося на тому, що розвиток онлайн-енциклопедистики в епоху цифровізації, якій властиве постійне збільшення кількості інформації різної якості, є особливо актуальним. Виконуючи свою основну функцію – пропонувати й поширювати серед носіїв того чи іншого мовного середовища достовірну інформацію, національні енциклопедії відіграють велике значення в боротьбі з поширеними нині явищами дезінформації, неправдивими новинами, політичною пропагандою тощо.

Серед заявлених учасників конференції були видавці з Австрії («Austria-Forum»), Боснії та Герцеговини («Enciklopedija Bosne i Hercegovine»), Грузії («Kartuli entsiklopedia»), Данії («Lex»), Італії («Treccani»), Іспанії («Enciclopèdia Catalana»), Канади («The Canadian Encyclopedia»), Німеччини («Brockhaus Enzyklopädie»), Норвегії («Store Norske Leksikon»), Латвії («Nacionālā enciklopēdija»), Литви («Visuotinė lietuvių enciklopedija»), США («Britannica»), України («Енциклопедія Сучасної України»²), Франції («Encyclopédie Universalis»), Хорватії («Hrvatska enciklopedija»), Чорногорії («Enciklopedija Crne Gore») і Швеції («Nationalencyklopedin»).

Енциклопедія українського боксу

17 жовтня у Верховній Раді України відбулася презентація книги Антона Горюнова «Иллюстрированная история украинского бокса» [Золото нации...], укладеної в дусі авторської тематичної енциклопедії (містить 5 розділів). Антон Горюнов, автор-упорядник цієї книги, у своєму слові наголосив, що бокс в Україні – один із найбільш титулованих видів спорту (нині наша країна має 15 чемпіонів світу), тому поява такої праці закономірна. На презентації були присутні: президент Національної ліги професійного боксу України Михайло Зав'ялов, чемпіони світу з боксу Віктор Постол, В'ячеслав Сенченко, Сергій Дзинзирук, Юрій Нужненко, Денис Берінчик, які поділилися власними міркуваннями щодо важливості подібних видань для розвитку сучасного боксу в державі. Захід відбувся в рамках проекту «Книжковий клуб Верховної Ради України «Саміт з книгою», започаткованого 2019 року.

Енциклопедія Острозької академії

30 жовтня в рамках святкування 25-річчя відродження Національного університету «Острозька академія» в його актовій залі відбулася презента-

² Презентацію онлайн-версії «Енциклопедії Сучасної України», підготовлену для конференції, див. на сайті Інституту енциклопедичних досліджень НАН України: <http://encyclopedia.kiev.ua/5-rokiv-online-esu>.

ція третього перевидання енциклопедії «Острозька академія» [Острозька академія...]. На заході виступив ректор університету Ігор Пасічник, який розповів, як виникла ідея створити енциклопедію. Зокрема, йшлося про перше видання енциклопедії, на яке надихнули розповіді Миколи Ковальського про славетне минуле вишу, згадано про колектив авторів тощо.

Енциклопедія складається з двох частин. У першій висвітлено історію університету, починаючи від заснування в 16 столітті, зокрема подано інформацію про видатних діячів, книгодрукування, систему навчання, полемічну літературу, розвиток міста, його політичне й церковне життя. У другій частині представлено сучасні досягнення закладу за останні 25 років (основні напрямки діяльності факультетів, кафедр, наукових центрів та лабораторій, найвидатніші досягнення відродженої Острозької академії). Інформації другої частини в попередніх виданнях не було. Нагадаємо, перше видання цієї енциклопедії вийшло друком 1997 року, друге – 2011 року під назвою «Острозька академія XVI–XVII століття», натомість у третьому виданні назву видозмінено – «Острозька академія: історія та сучасність культурно-освітнього осередку».

Енциклопедія історії України

Проект «Енциклопедія історії України», що складається з 10-ти томів від літери «А» до «Я» (2003–2013), отримав продовження у вигляді додаткових книг: у 2018 році вийшла друком перша книга під назвою «Україна й українці» [Енциклопедія історії...], нині готується друга, яку заплановано опублікувати в грудні 2019 року.

Зміст першої книги тематичного тому репрезентує серію своєрідних енциклопедичних наративів. У ній містяться узагальнювальні нариси про державний устрій країни; природні умови та ресурси; історію формування її території та кордонів, адміністративно-територіального поділу; чисельність, склад та рух населення (антропологічні та демографічні параметри в їхній ретроспективі), що мешкало на її теренах з найдавніших часів; традиційну матеріальну та духовну культуру (господарські заняття, ремесла та промисли; транспорт; харчування та їжу; житло; одяг; народні знання; міфологічні вірування; календарні обряди та обряди життєвого циклу; словесний і музичний фольклор, а також візуальний фольклор, тобто декоративно-вжиткове мистецтво; хореографію тощо). Невід'ємною частиною народознавчого блоку є також низка нарисів про етнічну історію, матеріальну та духовну культуру основних етнічних спільнот, що мешкають в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

- Березюк Т., Давиденко О. Енциклопедична хроніка. *Енциклопедичний вісник України*. 2018. Вип. 10. С. 83–87.
- Вони змінили історію (125 вихідців із Південної Бессарабії). Енциклопедичний словник / Під ред.: Л. Циганенко, С. Мустяце. Ізмаїл; Кишинев, 2019.
- Гибу Н. Сонеты Дуная. Т. 1: «А» («Акафист»). Кишинев, 2019.
- Енциклопедія історії України: Україна–Українці. Кн. 1 / Редкол.: В. А. Смолій (гол.), Г. В. Боряк, Я. В. Верменич та ін.; Інститут історії України НАН України. Київ: Наукова думка, 2018.
- Енциклопедія міжнародного права: У 3 т. Т. 3: «М–Я» / Редкол.: Ю. С. Шемчушенко, В. Н. Денисов та ін.; Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ: ВД Академперіодика.
- Енциклопедія Сучасної України. Т. 21: «Мікро–Моя» / Редкол.: І. М. Дзюба, М. Г. Железняк, Я. С. Яцків та ін. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019 (у друці).
- Золото нации. Иллюстрированная история украинского бокса / Авт.-сост. А. Горюнов. Киев: Саммит-книга, 2018.
- Мазуренко С. За підсумками року. Інтерв'ю з Президентом НАН України академіком Б. Є. Патоном. *Вісник НАН України*. 2019. № 1. С. 3–18.
- Михайличенко В. З досвіду створення «Енциклопедії Бердянська». *Українська енциклопедистика. Регіональний аспект: Матеріали 5-ї Міжнародної наукової конференції «Українська енциклопедистика»* / За ред. М. Г. Железняка; Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Київ, 2017. С. 62–65.
- Острозька академія: історія та сучасність культурно-освітнього осередку. Енциклопедичне видання / За ред. І. Пасічника (гол. редкол.), П. Кралюка, Д. Шевчука (відп. ред.) та ін. Вид. 3-тє, допов. і переробл. Острог: Вид-во НУ «Острозька академія», 2019. 622 с.
- Російська Вікіпедія вважає мешканців Обухова релігійною групою. *Хроніки Обухова: інформаційний веб-сайт*. 2019. 13 листоп. URL: <https://obukhiv.info/news/rosiiska-vikipediya-vvazhae-meshkantciv-obukhova-religiinoiu-grupoiu/> (дата звернення: 25.11.2019).
- Українська фольклористична енциклопедія / Гол. ред. В. Сокіл; Інститут народознавства НАН України. Львів, 2018.
- Українська фольклористична енциклопедія: У 2 т. Т. 1: «А–Л» / Гол. ред. М. К. Дмитренко; Інститут мистецтвознавства, фольк-

лористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ: Сталь, 2018.

Шатковський П. Енциклопедія міжнародного права: українська перлина в світовій науковій традиції. *Вектор Ньюз: Міжнародна інформаційна агенція: веб-сайт*. 2019. 9 жовт. URL: <https://www.vectornews.net/exclusive/145596-encyklopedya-mzhnarodnogo-prava-ukrayinska-perlina-v-svtovy-naukovy-tradiciji.html> (дата звернення: 20.11.2019).

Энциклопедия Бердянска. Том 5: Ежегодник 2018 / Под. ред. В. И. Михайличенко. Бердянск: Південна Зоря, 2019.

REFERENCES

- Bereziuk, T., Davydenko, V. (2018). Entsyklopedychna khronika [Encyclopedic newsreel]. *The Encyclopedia Herald of Ukraine*, 10, 83-87 [in Ukrainian].
- Dmytrenko, M. K. (Ed.). (2018). *Ukrainska folklorystychna entsyklopediia [Encyclopedia of Ukrainian Folklore]* (Vol 2). Kyiv: Rylsky Institute of Art Studies, Folklore and Ethnology, 2018 [in Ukrainian].
- Dziuba, I. M., Zhelezniak, M. H., Yatskiv, Ya. S., et al. (2019). *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy [Encyclopedia of Modern Ukraine]* (Vol. 21). Kyiv: NASU Institute of Encyclopedic Research (in print) [in Ukrainian].
- Gibu, N. (2019). *Sonety Dunaia [The Sonnets of Danube]* (Vol. 1). Chişinău [in Russian].
- Goriunov, A. (Ed.). (2018). *Zoloto natsii. Illiustrirovannaia istoriia ukrain-skogo boksa [Gold of the nation. Illustrated History of Ukrainian Boxing]*. Kyiv: Sammit-kniga [in Russian].
- Mazurenko, S. (2019). Za pidsumkamy roku. Interviu z Prezydentom NAN Ukrainy akademikom B. Ye. Patonom [The results of the year. Interview with the President of NAS of Ukraine Academician B. Ye. Paton]. *Visnyk of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 1, 3-18 [in Ukrainian].
- Mikhailichenko, V. I. (Ed.). (2019). *Entciklopediia Berdianska [Encyclopedia of Berdiansk]* (Vol. 5: Ezhegodnik-2018). Berdiansk: Pivdenna Zoria [in Russian].
- Mykhailychenko, V. (2017). Zdosvidustvorennia "Entsyklopedii Berdianska" [On experience in the creation of The Encyclopedia of Berdiansk]. In M. Zhelezniak (Ed.), *Proceedings of the 5th International Conference "Ukrainska entsyklopedystyka"* (pp. 62-65). Kyiv: NASU Institute of Encyclopedic Research [in Ukrainian].

- Pasichnyk, I., Kraliuk, P., Shevchuk, D. (Eds.). (2019). *Ostrozka akademiia: istoriia ta suchasnist kulturno-osvitnoho oseredku. Entsyklopedychne vydannia [Ostroh Academy: History and modernity of cultural and educational center. Encyclopedia]* (3d ed.). Ostroh: Ostrozka akademiia [in Ukrainian].
- Rosiiska Vikipediia vvazhaie meshkantsiv Obukhova relihiinoiu hrupoiu [Russian Wikipedia refers population of Obukhiv city to a religious group]. Khroniky Obukhova: news website. (2019, November 13). Retrieved November 25, 2019, from <https://obukhiv.info/news/rosiiska-vikipediya-vvazhae-meshkantciv-obukhova-relegiinoiu-grupoiu> [in Ukrainian].
- Shatkovskiy, P. (2019, October 9). Entsyklopediia mizhnarodnoho prava: ukrainska perlyna v svitovii naukovii tradytsii [Encyclopedia of International Law: The Ukrainian pearl in the world scientific tradition]. *Vector News*. Retrieved November 20, 2019, from <https://www.vectornews.net/exclusive/145596-enciklopedya-mzhnarnogo-prava-ukrayinska-perlina-v-svtovy-naukovy-tradycyi.html> [in Ukrainian].
- Shemchushenko, Yu. S. (Ed.). (2019). *Entsyklopediia mizhnarodnoho prava [Encyclopedia of International Law]* (Vol. 3). Kyiv: VD Akademiia periodyky [in Ukrainian].
- Smolii, V. A. (Ed.). (2018). *Entsyklopediia istorii Ukrainy: Ukraina–Ukrainci [Encyclopedia of History of Ukraine: Ukraine–Ukrainians]*. (Book 1). Kyiv: Naukova dumka, 2018 [in Ukrainian].
- Sokil, V. (Ed.). (2018). *Ukrainska folklorystychna entsyklopediia [Encyclopedia of Ukrainian Folklore]*. Lviv: NASU Institute of ethnology [in Ukrainian].
- Tsyganenko, L. & Mustyats, S. (Eds.). (2019). *They changed history (125 natives of South Bessarabia): Encyclopedic Dictionary*. Izmail, Chişinău [in Ukrainian].